

**Robert Vannoy, Manabii Wakuu, Hotuba ya 26--Ezekieli #2
Ezekieli 30 – Unabii dhidi ya Misri [Memphis na Thebes]**

Ezekieli 30:13 Unabii Dhidi ya Misri [Memphis]

Tuendeleo zaidi hadi Ezekieli sura ya 30. Mstari wa 13, “ Bwana Mwenyezi asema hivi: ‘Nitaharibu sanamu na kuzikomesha sanamu za Nofu. Hakutakuwa tena mkuu huko Misri, nami nitaeneza hofu katika nchi yote. Nitaiharibu Misri ya Juu, nitateketeza moto Soani na kuadhibu Thebesi. Nitamwaga ghadhabu yangu juu ya Pelusiamu, ngome ya Misri, na kuwakatilia mbali umati wa Thebesi. Nitawasha moto Misri; Pelusiamu itateseka kwa maumivu makali. Thebesi itakamatwa na dhoruba; Memfisi itakuwa katika dhiki ya daima .’”

Kwa hivyo tunapoendelea zaidi katika mstari wa 13, tunasoma, " Nitaharibu sanamu na kukomesha sanamu huko Memphis. Hakutakuwa tena mkuu huko Misri ." Memphis ulikuwa mji mkubwa wa Misri, mji wa kale sana. Ukirudi nyuma katika historia ya Misri, wakati Menes walipounganisha Misri ya Juu na ya Chini karibu mwaka 3000 KK, alijenga mji mkuu mpya, na akauita Memphis. Kwa hivyo historia ya Memphis inarudi nyuma hadi karibu mwaka 3000 KK kama mji mkuu wa kwanza wa Misri iliyoungana. Ilikuwa moja ya miji ya kale na muhimu zaidi ya Misri katika historia yote ya Misri. Ilikuwa ama mji mkuu au moja ya miji muhimu zaidi kuanzia mwaka 3000 KK na kuendelea.

Hapa Ezekieli anatokea na kusema, “Nitaharibu sanamu na nitazikomesha sanamu zao kutoka Memphis.” Huo ni utabiri wa ajabu. Ni kama kusema wakati wa Milki ya Kirumi kwamba nitazikomesha sanamu zote na sanamu kutoka Roma. Roma imejaa sanamu hizo hata leo. Ni utabiri wa ajabu.

Mkuu Kutoka Misri Lakini kisha mstari unaendelea na kusema, “Hakutakuwa tena mkuu wa Misri.” Mfalme Yakobo anasema “mkuu wa nchi ya Misri.” Kwa hivyo kihalisi ni mkuu kutoka nchi ya Misri unapoangalia tafsiri ya Kiebrania. Sina uhakika kwa nini

Mfalme Yakobo alitafsiri “ya,” na ukiangalia NIV RSV, na hata New American Standard, zote husema “mkuu katika nchi ya Misri.” Lazima kulikuwa na mamia ya wakuu katika nchi ya Misri tangu wakati Ezeieli alipotoa unabii huo. Nadhani ni sahihi zaidi kuisoma “*kutoka* nchi ya Misri.” Wazo ni kwamba mkuu kutoka nchi ya Misri hataendelea kuwa au kutawala. Tuliangalia muundo uleule katika Isaya 4 ambapo inasema, “Hawatajifunza vita tena.” Je, hiyo ina maana kwamba hawatajifunza vita tena, au inamaanisha ukosefu wa mwendelezo? Nadhani ni ukosefu wa mwendelezo unaomaanishwa hapa. Na mkuu "kutoka nchi ya Misri hataendelea kuwapo" haimaanishi kamwe milele, lakini "hakutaendelea kuwa mkuu kutoka nchi ya Misri." Hebu tuangalie kihistoria ili tuone kitakachotokea.

Historia Fupi ya Wakuu Juu ya Misri Nebukadreza aliwashinda Wamisri kama unabii wa sura ya 30, mistari ya 10 na 11. Aliwaweka Wababiloni huko kutawala Misri. Lakini si miaka mingi baadaye, Wababiloni walishindwa na Waajemi. Waajemi waliweka watawala wa Uajemi huko Misri. Walitawala kwa karne kadhaa, na kisha Alexander Mkuu anaelekea mashariki na anashinda Milki ya Uajemi na kuweka utawala wa Kigiriki huko Misri. Alexander anakufa na Milki yake inagawanyika katika sehemu nne. Ptolemy, jenerali wa Alexander, anakamata sehemu ya Milki inayofunika Misri, naye ni Mgiriki. Kwa hivyo una utawala wa Kigiriki huko Misri kwa kipindi kingine cha karne. Waptolema walijifanya kama Mafarao, lakini walikuwa Wagiriki. Hawakuwa "wakuu kutoka nchi ya Misri." Zaidi ya miaka 600 baada ya wakati wa Ezeieli, hakukuwa na wakuu tena kutoka nchi ya Misri. Kabla ya hapo, utawala wa kigeni ulikuwa wa kipekee. Kipindi hicho kifupi cha utawala wa Hyksos kuanzia 1750 hadi 1670 KK na kisha yapata 600 KK, kulikuwa na muda mfupi wa udhibiti wa Ashuru. Utawala wa kigeni ulikuwa wa kipekee katika historia ya Misri kwa milenia nne.

Unaweza kuendelea zaidi: baada ya utawala wa Kigiriki, Warumi walichukua Misri, na walitawala Misri kwa takriban miaka 600. Kisha Waarabu walishinda Misri, na Waarabu walitawala Misri, si Wamisri wa asili. Karibu mwaka 1000 BK Waturuki

walichukua na kutawala Misri hadi 1850. Mnamo 1850 Misri ilitangaza uhuru wake, na walipotangaza uhuru bado alikuwa mtawala wa Kituruki, Mfalme Faruk, ambaye alikuwa madarakani na nyumba yake iliendelea hadi mapinduzi ya Nasser katika nyakati za hivi karibuni. Unaweza kubishana kwamba Nasser: je, yeye ni "mkuu kutoka nchi kutoka Misri?" Nadhani yangu ni kwamba yeye ni Mwarabu zaidi kuliko Mmisri. Bila shaka Nasser alikufa na akarithiwa na Sadat ambaye aliuawa na kisha na Mubarak. Tena, Mubarak na Sadat ni Waarabu. Labda tungependa kuwaita Sadat, Nasser, na Mubarak Wamisri. Lakini hakika hapa kuna unabii wa ajabu: hakutakuwa tena na mwendelezo wa wakuu kutoka nchi ya Misri. Kuanzia mahali ambapo Ezekieli anatoa unabii huu, ingawa kuna milenia mbili za historia ya utawala wa asili wa Misri, unapata mrithi hadi wakati wa sasa wa watawala wasio wa Misri huko Misri.

Nadhani Waarabu kihistoria wangukuwa watu waliotokana na Ishmaeli na Esau, na ndoa za ndani kati ya wazao kati ya hao wawili. Wamisri walitoka kwa Hamu. Ukirudi kwenye Mwanzo 10 ambapo unafuatilia ukoo kupitia wana watatu wa Nuhu, Wamisri wangetoka kwa Hamu ilhali Waarabu wangetoka kwa Shemu. Waarabu wamechanganyika sana na idadi ya watu asilia wa Misri wakirejea kihistoria kiasi kwamba labda ni vigumu kusema tena ni nani ni nani. Sina uhakika kuhusu Nasser, Sadat, na Mubarak wana utaifa gani, lakini haitanishangaza kama kuna asili zaidi ya Waarabu kwa watu hao watatu kuliko ilivyo kwa Wamisri asilia. Wamisri asilia, watu wa Wakoptiki, ni Wamisri asilia kweli. Kuna Kanisa la Wakoptiki ambalo si Waarabu. Lina mwelekeo zaidi wa Kigiriki, lakini hilo ndilo zaidi ukoo halisi wa Wamisri asilia, nadhani, miongoni mwa Wakoptiki kuliko ilivyo miongoni mwa umati wa watu huko ambao ni Waarabu zaidi. Kiarabu ni lugha iliyoingizwa Misri. Hiyo si lugha ya Kimisri kihistoria. Kumekuwa na mabadiliko mengi huko.

Ezekieli 30:14-16 Unabii Dhidi ya Thebesi

Ezekieli sura ya 30, mistari ya 14-16: “Nitaiharibu Misri ya Juu, nitatia moto Soani, na kuiadhibu Thebe. Nitamwaga ghadhabu yangu juu ya Pelusiamu, ngome ya Misri, na kuwakatilia mbali makundi ya Thebe. Nitawasha moto Misri; Pelusiamu itateseka kwa uchungu. Thebe itakamatwa na dhoruba; Memfisi itakuwa katika dhiki isiyokoma.” Sasa mji huo wa Thebe, tafsiri ya NIV iliutafsiri kama “Thebe,” ni mji ulioko Misri ya Juu yapata maili 500 kusini mwa Memfisi. Misri ya Juu iko kusini kwa sababu inarejelea eneo la juu, au lililoinuliwa zaidi, la Mto Nile. Mji huo, unasema katika mstari wa 14, “Nitafanya hukumu huko Thebe,” na kisha katika mstari wa 15, “Nitakatilia mbali umati wa Thebe.” Sasa, leo, kuna wilaya mbili, Karnack na Luxor. Ni moja ya maajabu ya dunia, kama jumba kubwa la makumbusho la nje. Ukienda Misri, watakupeleka Luxor na Karnack. Mji huo ulitekwa na Waashuri mwaka wa 663 KK Ukiangalia Nahumu 3:8 inasema, “Je, wewe ni bora kuliko Thebe?” Na bila shaka Nahumu ni unabii dhidi ya Ninawi. Thebe ilikuwa tayari imetekwa na Waashuri. Ndani ya karne chache baada ya Ezekieli, wakati wa Ptolemy, mji huo uliasi dhidi ya utawala wa Ptolemy na ulishambuliwa na Ptolemy, na watu wakafukuzwa. Ptolemy waliamua kwamba hawatauruhusu tena kufanya kazi kama mji mkuu. Baadhi ya watu waliruhusiwa kuishi huko, lakini kwa kweli ukawa kijiji. Mnamo 29 KK Warumi walishambulia mji huo na ukaacha kukaliwa na watu.

Angalia sura ya 30 mstari wa 16, "Nitawasha moto Misri na Pelusium itateseka kwa uchungu. Thebe itachukuliwa na dhoruba." Leo mji ni mji wa magofu. Ekari na ekari za magofu. Lakini linganisha hilo na mstari wa 13 na Memphis. Mstari wa 13, "Nitaharibu sanamu na kuzikomesha sanamu huko Memphis." Haisemi hivyo kuhusu Thebe. Kama Ezekieli angesema hivyo kuhusu Thebe, ingekuwa uongo dhahiri. Ukienda Thebe, Karnack na Luxor, unaona kila aina ya sanamu, mamia yake. Hata hivyo, unapoangalia historia ya Memphis, ni jambo tofauti kabisa. Memphis iliendelea kuwa mji mkuu kwa miaka elfu moja baada ya wakati wa Ezekieli. Ilikuwa mji mkuu wa jimbo la Kirumi la Misri, makao makuu ya serikali ya Kirumi huko Misri. Labda ilikuwa imejaa

sanamu na sanamu kama Luxor ilivyo. Lakini ukienda Memphis leo, hupati yoyote. Swali ni : "Kwa nini?" Kihistoria, kilichotokea ni wakati Waislamu waliposhinda Mashariki ya Karibu yote, ikiwa ni pamoja na Misri; waliamua kwamba wangejenga mji mpya kwa ajili ya mji wao mkuu mnamo 640 BK. Mji huo mpya ulikuwa Cairo. Cairo ilijengwa yapata maili 10 kutoka Memphis. Ilipojengwa, walichukua mawe kutoka kwenye magofu ya Memphis na kuyatumia kujenga mji mpya wa Cairo. Walitumia Memphis kama machimbo ya mawe. Memphis karibu ilitoweka. Hapa kuna unabii tena ambapo Ezekieli anasema, "Nitaharibu sanamu, na kukomesha sanamu huko Memphis."

Ukiangalia ukurasa wa 48 wa marejeleo, katikati ya ukurasa kutoka Encyclopedia Britannica, makala kuhusu Memphis inasema: "Katika nyakati za Kigiriki, jiji lilikuwa na idadi ya watu 700,000 na eneo la maili 18." Huo ni mji mkubwa katika ulimwengu wa kale. "Hekalu la Hephaestus, kama Wagiriki walivyoliita Ptah, lilifurahia sifa kubwa, kama ilivyokuwa kwa shule ya udaktari. Hata hivyo, kwa kuanzishwa kwa Alexandria, uharibifu wa Memphis na Heliopolis ulianza. Waliharibiwa na Waarabu na wajenzi wa Zama za Kati wa Cairo walitumia magofu yao kama machimbo ya mawe. Katika nyakati za kisasa, hakuna kitu kilichobaki cha jiji kubwa. Uchimbaji uliofanywa kwa zaidi ya nusu karne na Flinders Petrie, wengi, ikiwa ni pamoja na Chuo Kikuu cha Pennsylvania, wamerejesha mabaki machache. Yote ambayo mgeni anaweza kuona ni mawe machache kati ya miti ya mitende na mashamba, sphinksi ya alabasta, na kolossus ya Ramses II iliyolala." Tena, unabii wa ajabu wa jiji kubwa ambalo limetoweka tu.

Tena una tofauti katika sura hii. Thebe ilibaki kuwa mahali palipojaa sanamu na sanamu na majengo. Ni jumba la makumbusho la ajabu la nje. Memphis ilitoweka tu. Kama Ezekieli angesema kwamba sanamu na sanamu zingekoma kutoka Thebe, angekuwa amekosea. Lakini aliweka kinyume chake. Sidhani kama Ezekieli alijua chochote kuhusu kuibuka kwa Uislamu na ukweli kwamba Waislamu wangeingia Misri na kujenga Cairo maili 10 kutoka eneo la awali la Memphis. Hasemi chochote kuhusu hilo. Lakini anasema, "Nitaharibu sanamu na nitazikomesha sanamu zao." Na hilo, kwa

kweli , ndilo lililotokea. Sasa, hakika Bwana angeweza kutabiri ujenzi wa Cairo kutoka kwenye magofu ya Memphis. Lakini nadhani umerudi katika suala hili la tabia ya unabii wa utabiri ambapo hupati maelezo yote. Sio kama historia iliyoandikwa baada ya tukio hilo. Unapata vya kutosha ili moja ikitimizwa uweze kusema, "Ndiyo, huu ndio utimilifu." Lakini kuna vipengele vya taarifa ambavyo havijajumuishwa, na nadhani ndivyo tulivyo navyo hapa.

Thebe na Memphis na Unabii Uliotimizwa

Watu wa siku za Ezekieli waliambiwa kwamba Nebukadreza angeshinda Misri. Na alifanya hivyo. Nadhani hiyo ni ushahidi wa Ezekieli kuwa nabii wa kweli. Lakini pamoja na hayo ni kauli hizi kuhusu Memphis na Thebes ambazo hakika zinapita uwezekano wa matarajio au ufahamu wowote wa mwanadamu. Sio tu nadhani ya busara. Lakini ni kauli ya Ezekieli ambaye Mungu alikuwa akizungumza naye na ambaye Mungu alimpa maarifa maalum ya mambo maalum ambayo yangewatokea Wamisri kwa muda mrefu. Kwa hivyo tena, nadhani una ushahidi kwamba Ezekieli alikuwa nabii wa Mungu na alikuwa akizungumza kwa niaba ya Mungu. Na pia una ushahidi kwamba Mungu ndiye anayetawala na kudhibiti historia na anaweza kutabiri mambo mapema kabla hayajatokea.

Vifungu hivi viwili ambavyo tumeviangalia katika sehemu hii kuhusu unabii wa hukumu dhidi ya mataifa ya kigeni vinavutia sana kwa sababu ya thamani yake ya kuomba msamaha. Sasa, tulijadili hilo kinadharia katika robo ya kwanza. Hizi ni unabii mbili zinazohusiana na mambo kwa muda mrefu baada ya swali lolote linalowezekana kuhusu tarehe ya kutolewa kwa unabii huo. Historia inayofuata inaonyesha jinsi ulivyotimizwa.

Wakati mwingine tutaangalia D. kuhusu Unabii wa Utabiri.

Imenakiliwa na Kait Stockwell
Uhariri mbaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Dkt. Perry Phillips
Imesimuliwa tena na Dkt. Perry Phillips